

הזירה הפלסטינית: הקלפים נטרפים

אודי דקל, ענת קורץ, נועה שוסטרמן
יוחנן צורף, קובי מיכאל, עודד ערן, פנינה שרביט ברוך, אורית פרלוב, חגי אטקס, יורם שוייצר

המצב הנוכחי

עקב ההסלמה באירועים ביהודה ושומרון בשנה האחרונה גובר פוטנציאל הנפיצות לנוכח מדיניות ישראל המסתמנת, היחלשות הרשות הפלסטינית והתעצמות חמאס בחתרנות האזורית

האסטרטגיה הישראלית הנוכחית

השגת זמן, דחיית החלטות כבדות משקל וביסוס רגיעה ביטחונית ממושכת ככל האפשר

הפער באסטרטגיה הישראלית

התמקדות בניהול הסכסוך ללא ניסיון לחתור להסדר עתידי. הזמן שחולף מעמיס את הנטל הפלסטיני על מדינת ישראל ומהווה וקטור קריטי בגלישה למציאות של מדינה אחת בין הים התיכון לנהר הירדן

החלופות לאסטרטגיה

ניהול הסכסוך ומניעת הסלמה באמצעות הפעלת מרסנים, ביניהם שמירת הסטטוס קוו בהר הבית, הימנעות מצעדי סיפוח וחיזוק תפקוד הרש"פ והכלכלה הפלסטינית; תחילת יישום צעדי היפרדות מדינית, גיאוגרפית ודמוגרפית והימנעות מהרחבת ההתיישבות מחוץ לגושים; חיזוק הריבונות הישראלית בהר הבית והשליטה באזור C, תוך שימור הבידול בין יהו"ש ורצועת עזה ובמחיר החלשת הרש"פ

האסטרטגיה המומלצת

בטווח הקצר גידור וריסון הפעולות במטרה לבלום את ההסלמה ואת התפוררות הרש"פ. בטווח הארוך – מניעת גלישה למציאות של מדינה אחת באמצעות צעדי היפרדות ותוך סיוע אזורי ובינלאומי לבניית ישות פלסטינית מתפקדת

הצעדים המומלצים לפעולה

שיקום והשלמת המכשול הביטחוני; שמירת חופש הפעולה המבצעי של צה"ל; חיזוק התיאום והאפקטיביות של מנגנוני הביטחון הפלסטיניים; גיבוש תוכנית מתאר לגושי ההתיישבות הישראלית ולתשתיות לפלסטינים בשטחי C (הפרדת תשתיות, פיתוח אזורי תעסוקה ותעשייה ומערכת כבישים משנית); יצירת תנאים לצמיחת הכלכלה הפלסטינית; שילוב הרשות בהסכמים אזוריים במסגרת הנורמליזציה; המשך הבנות הרגיעה מול חמאס ברצועת עזה

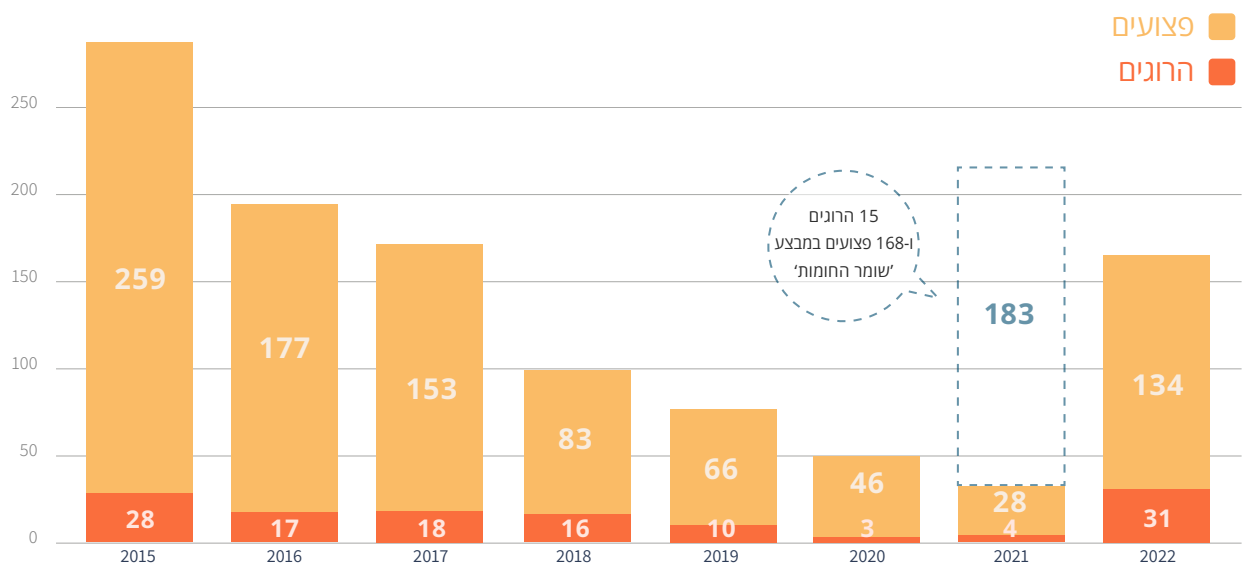
הבעיה האסטרטגית – מעגל עימות ללא מוצא

במשך עשור וחצי בקירוב, היעד האסטרטגי הישראלי בזירת העימות עם הפלסטינים הוא השגת זמן, כאשר לא ברור לשם מה, וביסוס רגיעה ביטחונית ממושכת ככל האפשר. בפועל מדובר בניהול הסכסוך ללא כל ניסיון לחתור להסדר. יש הנאחזים ברעיון המכונה "צמצום הסכסוך", שגם הוא אמצעי להרוויח זמן ולדחות החלטות כבדות משקל, ובמרכזן הסרת הנטל הפלסטיני מעל גבה של מדינת ישראל. ואולם הזמן הוא וקטור קריטי במגמת גלישה איטית אך תקפה למציאות של מדינה אחת בין הים התיכון לנהר הירדן.

השנה האחרונה התאפיינה באלימות גואה ובהקצנת השיח בשני הצדדים. ההנהגות של שני הצדדים נרתעות מקבלת החלטות חיוניות הרלוונטיות לקידום הסדר, וכך נוצרו מבוי מדיני סתום ורקע להסלמה באלימות ובטרור. המבוי הסתום הוא תוצאה של אירועים והתפתחויות לאורך השנים, שעיקרם כישלונות חוזרים ונשנים בגיבוש הסכמה על הסדר קבע; פיצול במחנה הפלסטיני בין פתח לחמאס; הטמעת הנרטיב בישראל של היעדר פרטנר להסדר בצד הפלסטיני; חולשה גוברת ביכולתה של הרשות הפלסטינית לשלוט בשטחה; גלי טרור ועימותים אלימים. כל אלה הביאו את הציבור בישראל, כמו גם את דרג מקבלי ההחלטות, לאובדן אמון ביכולת לקדם הסכם כולל לסכסוך ברוח הרעיון של שתי מדינות. ואולם אי-התקדמות לעבר הסדר והשתעבדות שני הצדדים לניהול הסכסוך מעמיקות את התסבוכת בין האוכלוסיות ואת מורכבותה של הזירה, עד כי לא ניתן יהיה לעצב בעתיד מציאות של שתי ישויות מדיניות, יהודית ופלסטינית, שיהיו מובחנות ונפרדות מבחינה מדינית, גיאוגרפית ודמוגרפית. המשמעות היא איום על צביונה של מדינת ישראל כמדינה יהודית, דמוקרטית, בטוחה ומשגשגת.

**אי-התקדמות לעבר הסדר
והשתעבדות שני הצדדים לניהול
הסכסוך מעמיקות את מורכבות
הזירה, עד כי לא ניתן יהיה
לעצב בעתיד מציאות של שתי
ישויות מדיניות מובחנות, יהודית
ופלסטינית**

פצועים והרוגים ישראלים מפעילויות טרור, חתך שנתי

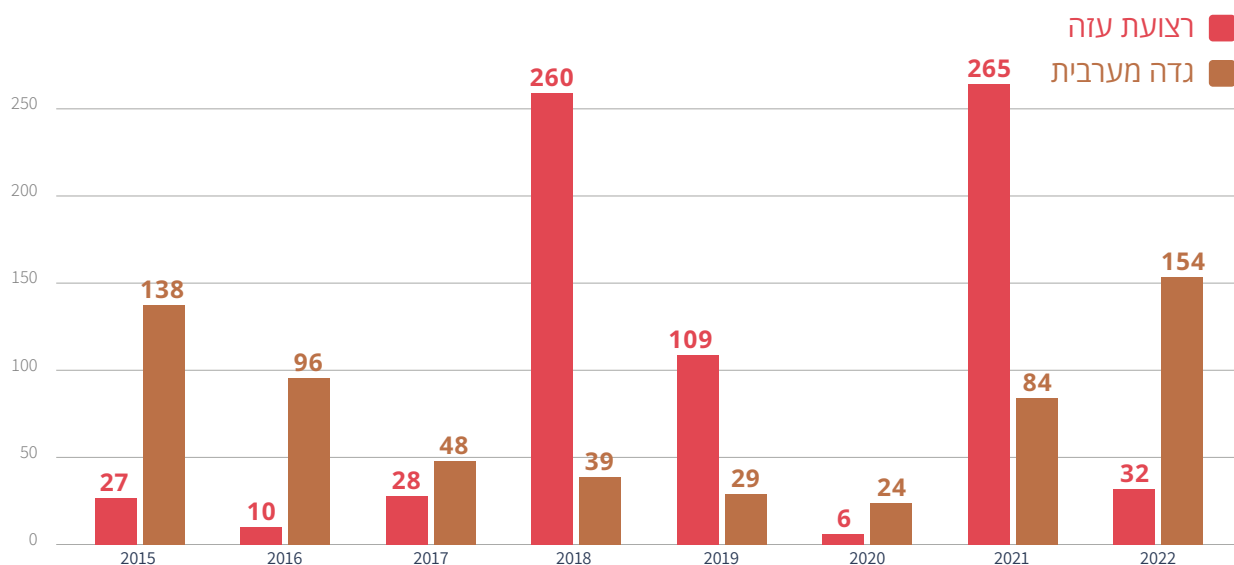

על בסיס נתוני דוחות השב"כ החודשיים

מגמות מובילות בפתח שנת 2023

התעצמות גל הטרור – השנה האחרונה התאפיינה בגל טרור גובר, בעיקר ביהודה ושומרון, שגרם למספר הקורבנות הרב ביותר בעשר השנים האחרונות. צה"ל דיווח על יותר מ-300 אירועי טרור ב־2022 (עד סוף אוקטובר) – פי שלושה יותר מבשנה שעברה. האתגר המרכזי כיום הוא האיום הביטחוני הגובר בצפון השומרון, המאיים להתפשט לירושלים ולאזורים נוספים ביהודה ושומרון. במהלך 2022 נרצחו 31 ישראלים וקרוב ל-154 פלסטינים נהרגו בהיתקלויות עם כוחות צה"ל. כוחות הביטחון סיכלו 330 פיגועי ירי; 54 פיגועי דקירה; וכ-30 ניסיונות להניח מטעני חבלה (רק בירושלים לא סוכל פיגוע המטענים).

הרוגים פלסטינים בחתך שנתי, לפי אזור

לפי נתוני משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים (OCHA). נתוני 2022 נכונים ל-21 בדצמבר 2022

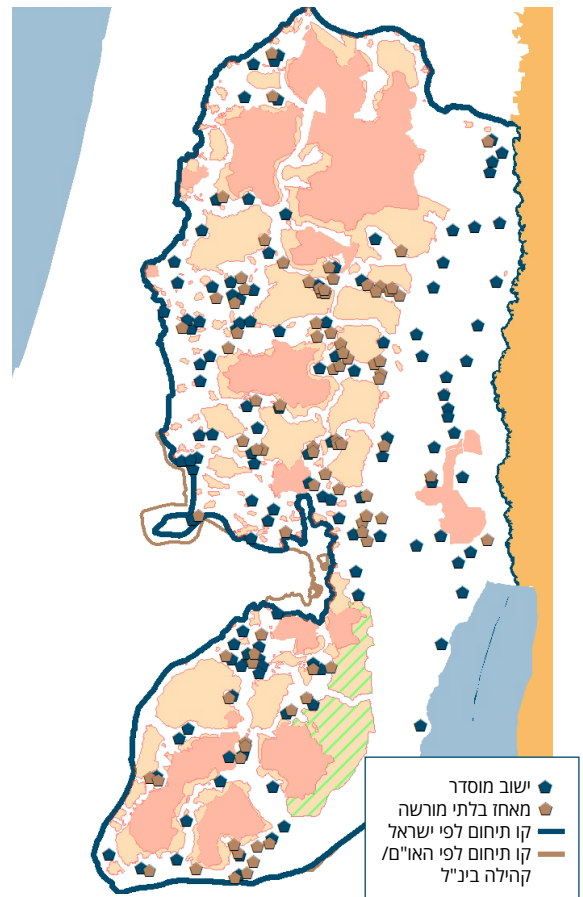
גל הטרור נובע מתהליך התפוררותה של הרשות הפלסטינית, אובדן הלגיטימיות שלה בקרב הציבור הפלסטיני והתקווה לסיום הכיבוש. הוא מובל על ידי צעירים פלסטינים החודרים לוואקום המשילותי. לאלה נוספים אוזלת היד וחוסר מוטיבציה למנוע פיגועים מצד מנגנוני הביטחון (בשל תדמיתם כמשת"פים של צה"ל בעיני הציבור הפלסטיני), וזמינות של אמצעי לחימה שמקורם בגניבות נשק מישראל ובהברחה גוברת מירדן; וכן האדרת השיהידים וההתנגדות בחברה הפלסטינית. התגובה ההתקפית והנמרצת של מערכת הביטחון במסגרת מבצע 'שובר גלים', בעיקר בצפון השומרון, הגבירה את החיכוך ואת מספר ההיתקלויות עם צעירים חמושים

התגובה ההתקפית והנמרצת של מערכת הביטחון במסגרת מבצע 'שובר גלים' הגבירה את החיכוך עם צעירים חמושים פלסטינים עימותים ליליים בשכם

צילום: Nasser Ishtayeh / SOPA Images/Sipa

מפת המאחזים והיישובים הישראליים ביהודה ושומרון, 2022

עיבוד המפות: יוזמות בע"מ

פלסטינים, וחיזקה את דינמיקת ההסלמה. עד כה העימות לא התרחב לכלל התקוממות עממית מקיפה, משום שישראל נמנעה מענישה קולקטיבית ואפשרה ואף הרחיבה את היקף עבודתם של פועלים פלסטינים בישראל.

הזירה הפלסטינית נמצאת בעידן 'היום שאחרי עבאס', והמאבקים הפנימיים על הירושה מלבים את דינמיקת ההסלמה. קשיי המשילות של הרשות, הבאים לידי ביטוי בחוסר רצון ליטול אחריות על מוקדי הכאוס, גוררים את צה"ל לבצע פעולות נרחבות גם ללא שיתוף פעולה, לעיתים אף תוך התנגדות מצד מנגנוני הביטחון הפלסטיניים, ולחיכוך גובר עם האוכלוסייה הפלסטינית.

חמאס מתבסס ברצועה וצובר כוח במאבק על השליטה במחנה הפלסטיני, הגם שאינו זוכה ללגיטימציה מצד אוכלוסיית הרצועה. בראיית ישראל אין בעת הנוכחית חלופה לשלטון חמאס ברצועה, עקב היעדר כתובת מתונה יותר ואחראית שתוכל ליטול לידה את המושכות. בפועל ישראל מכירה בחמאס ומיטיבה עמו (בין היתר באמצעות שיקום תשתיות ברצועה, היתרים לעבודת עזתים בישראל, הקלות בסגר והרחבת הסחר מהרצועה ואליה). ישראל חוששת ממערכה צבאית כוללת נגד הזרוע הצבאית של חמאס בשל מחירה הכבד באבדות, חשש מהתבוססות ברצועה לאורך זמן וחוסר היכולת והרצון של הרשות הפלסטינית עצמה לחזור ולשלט באזור. חמאס מנצל זאת, בפרט את אי-גביית המחיר ממנו בגין עידוד והפעלת טרור בירושלים וביהודה ושומרון, להמשך התבססותו ברצועה, לערער מעמד הרשות הפלסטינית ולפלישה לזירה המדינית בדרך להובלת הזירה הפלסטינית במקום הנהגת פתח.

ירושלים – נפיצות יתר ובמרכזה המאבק על הריבונות בהר הבית. בירושלים מתלכדים כל גורמי הסכסוך והיא מחולל הסלמה עיקרי (ובכלל זאת מעורבות מוסלמים אזרחי ישראל). המספר הגדל בשנים האחרונות של ביקורי יהודים בהר הבית, חלקם מתפללים בהסתר או בגלוי, נחוזה בצד המוסלמי כפלישה למסגד אל-אקצא. תופעה זו מניעה גורמים רבים הרואים עצמם "מגיני אל-אקצא" – בעיקר צעירים פלסטינים ממזרח ירושלים – להתגייס להגנת האינטרסים המוסלמיים בהר. משטרת ישראל מאפשרת ביקורי תיירים ועליית יהודים להר ללא תיאום עם הווקף הירדני, תוך הפרת הבנות הסטטוס קוו – ההישג ההיסטורי עם ממלכת ירדן שקיבל הכרה בינלאומית. ההקשרים הדתיים, כמו גם המשמעות של הפגנת הריבונות על ההר על ידי אחד הצדדים, הופכים את המתחם לבעל נפיצות גבוהה, וכל פרובוקציה עלולה להבעיר את המקום ולהביא להסלמה גם בזירות האחרות.

הסכסוך חוזר לזירה הבינלאומית. הירידה בעניין שמגלות המערכת האזורית והקהילה הבינלאומית בנושא הפלסטיני צפויה להתהפך לאור עליית ממשלת ימין בישראל, ובעיקר אם הממשלה תנקוט צעדי סיפוח ותכביד את עול השליטה ואת התפיסה הלוחמתית בגדה המערבית. שלל אתגרים צפויים בזירה הבינלאומית, ביניהם קידום חוות דעת בעניין מדיניות ישראל בגדה המערבית על ידי בית הדין הבינלאומי לצדק בהאג, חקירה נגד ישראל בבית הדין הפלילי הבינלאומי והאצת יוזמות BDS להחרמת ישראל. בהקשר זה, התלות של ישראל ביכולתה של ארצות הברית לבלום ולהדוף יוזמות ומהלכים נגדה היא קריטית.

לא ניתן לטאטא את העניין הפלסטיני אל מתחת לשטיח. מסתמן מיצוי המדיניות הנוכחית – שילוב בין הפעלת כוח גוברת ביהודה ושומרון לבין מאמצי הכלה והגדלת מספרם של היתרי עבודה לפועלים פלסטינים בישראל. מאמצי הכלה נשחקים בשל צעדי הסיפוח הזוחל, העשויים להתעצם עם כינון הממשלה הבאה שכבר הצהירה על כוונותיה; תיקון חוק ההתנתקות; הלבנת 65 מאחזים לא-חוקיים; בנייה בשטח 1E; הכפפת המנהל האזרחי לשר ממפלגת הציונות הדתית; הנחיית הצבא להפעלת אצבע קלה על ההדק; ומגמת פיתוח בכוח הריסון של בג"ץ.

תרשישים אפשריים של התפתחות האירועים בשנה הקרובה

■ עלייה באליומות ובכאוס בעיקר בגדה המערבית, התקוממות עממית עד כדי אנתפאדה חמושה.

- המשך ואף התחזקות התפוגגות השפעתם של פתח וחמאס על הציבור הפלסטיני, והתגבשות מחנה מתרחב והולך של קבוצות או פעילים ללא שיוך ארגוני.
- חמאס ממשיך להתחזק, גורף ברצועה הישגים פוליטיים על רקע מפעלי השיקום ומצליח לסחוף ולהכניס תחת מטרייתו צעירים פלסטינים המבקשים לאתגר את ישראל ולערער את היציבות בשטחי הרשות.
- בשל החמרה באירועים (יחד עם תום תקופת עבאס) – התערבות בינלאומית ובמרכז דרישה לאפשר בחירות למועצה המחוקקת ולנשיאות הרשות, כולל היתר להצביע בירושלים.
- פיוס פנים-פלסטיני – לאחרונה חודשו שיחות הפיוס בין פתח לחמאס שכותרתן "אחדות השורה", לנוכח הקמת ממשלת הימין בישראל. נשיא הרשות עבאס הביא רוח חיובית לשיחות בהכרזתו כי הפיצול הפנים-פלסטיני מנוגד למצוות האסלאם, והתחייב להשקיע כל מאמץ לסיימו. ככל שממשלת ישראל תנקוט צעדים קיצוניים כלפי הפלסטינים היא תעודד את הרצון לאחדות ואף לקיום בחירות למועצה המחוקקת, וייתכן גם לנשיאות הרשות. עבאס, שעמד על העיקרון "נשק אחד, חוק אחד, רשות אחת", עשוי להסכים לפשרות שדחה בעבר, בשל חולשת הרשות בעת הזו.
- כבר תקופה ארוכה מתארגנת הזירה הפלסטינית ליום שבו ירד מחמוד עבאס מכס הנשיאות. מספר תרחישים עשויים להתפתח ביום שארי עבאס. האחד – תרחיש אופטימי של מעבר מסודר של ההנהגה והמשך תפקוד הרשות, לפחות ברמתה הנוכחית; האחרים שליליים – ממאבקים מתמשכים על ההנהגה דרך התפתחות כאוס ואנרכיה ועד התפרקות הרשות הפלסטינית.

המלצות למדיניות

ישראל נדרשת להתמודד במקביל עם שתי מגמות מסוכנות המזינות זו את זו:

1. **בטווח הקצר – פוטנציאל גובר להתפרצות אלימה וחמושה בזירה הפלסטינית**, בהמשך לאירועים שהתפתחו ב-2022 ובתגובה לקווי היסוד המסתמנים של הממשלה החדשה לגבי הזירה.
2. **בטווח הבינוני והארוך – גלישה למציאות של מדינה אחת**, שלא תאפשר לישראל להיפרד בעתיד מהפלסטינים ולממש הזדמנויות להסדר מדיני.

התפתחויות אפשריות בזירה הישראלית-פלסטינית

המספר הגדל של ביקורי יהודים בהר הבית נחוזה בצד המוסלמי כפלישה למסגד אל-אקצא

עליית השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר להר הבית, ינואר 2023

צילום: טוויטר, itamarbengvir@

התפיסה האסטרטגית הישראלית צריכה להתבסס על הנחת היסוד כי ישראל מתמודדת עם שתי ישויות פלסטיניות מובחנות, מתחרות ונבדלות – הרשות הפלסטינית בהנהגת פתח בגדה המערבית וחמאס ברצועת עזה. היעד שסומן בעבר – השבת השליטה ברצועה לידי הרשות – איבד רלוונטיות משום שהרשות אינה יכולה וגם אינה רוצה לשאת על כתפיה את נטל הרצועה, תוך עימות עם חמאס. התנאי שהציב עבאס לפיוס הוא פירוק הזרוע הצבאית של חמאס, או לפחות הכפפתה למנגנוני הביטחון של הרשות, אך תנאי זה אינו בר-מימוש (בלי מהלך צבאי ישראלי נגד הזרוע הצבאית של חמאס). זאת ועוד, כבר כיום הרשות מתקשה לגייס תקציבים גם לניהול הרצועה, נוסף על הגדה המערבית.

מול הרשות הפלסטינית – בלימת התפוררותה, חיזוקה וייצובה, תוך שמירה על עליונותה ביחס לחמאס. על הממשלה החדשה בישראל להפנים כי מאמצים לנטרול האיומים הביטחוניים המידיים יספקו מענה זמני וחלקי בלבד, פוטנציאל ההסלמה גובר ולאורך זמן יידרש שינוי מהותי באסטרטגיה כלפי הרשות ובמערכת היחסים עימה. מבחינה מעשית הממשלה חייבת להמשיך לשמר את מגוון ערוצי התיאום עם הרשות, ובפרט את התיאום הביטחוני. במטרה למנוע התקוממות פלסטינית עממית תידרש ישראל להבטיח את מרקם החיים האזרחי ולהימנע מצעדי ענישה קולקטיביים, העלולים להחרף את המצוקות הכלכליות, להגביר תסכול בעיקר בקרב הדור הצעיר ולגרור לכרסום נוסף בנכונותם של מנגנוני הביטחון לשתף פעולה בסיכול טרור.

אל מול פוטנציאל הנפיצות – העשוי להתעצם בשל יישום קווי המדיניות של הממשלה החדשה בישראל, כגון הרחקת הפלסטינים משטחי C; עלייה נרחבת של יהודים להר הבית והרשאה לתפילת יהודים במתחם; הגברת הפעילות הביטחונית לסיכול ולפירוק תשתיות טרור בשטחי הרשות; בנייה בשטח 1E העוטף את ירושלים ממזרח; ומנגד, פעילות לעומתית פלסטינית לגינוי ולהחרמת ישראל בערכאות בינלאומיות, לצד היחלשות הרשות הפלסטינית ומאבקי הירושה – **על ישראל להפעיל שורת צעדים מרסנים:**

- לקיים דיאלוג ביטחוני להתוויית הבנות רלוונטיות לחיזוק ולייצוב משילותה של הרשות הפלסטינית, ועיקרן: התחייבות ישראלית להפחית את הפעילות בשטחי הרשות, אם וכאשר מנגנוני הביטחון הפלסטיניים יממשו את אחריותם למאבק בטרור, לפרק תשתיות טרור ולהנחיל חוק וסדר. על כן חשוב לסייע לרשות לערוך רפורמות במנגנוני הביטחון לשם חיזוק אפקטיביות הביצוע שלהם. חשוב לשלב את ירדן ואת המתאם הביטחוני האמריקאי (USSC) בתהליכים של בניית תפיסת הפעולה, הגדרה ברורה של אחריות וסמכות בין המנגנונים, שינויים במבנה הארגוני והכשרה.

- אם יושגו רגיעה ביטחונית ויציבות, מוצע שממשלת ישראל – בניגוד לכוונה לשנות את חוק ההתנתקות – תעניק לרשות הפלסטינית שליטה מלאה בצפון השומרון (אזור שבו אין התיישבות יהודית). צעד זה יראה לפלסטינים ולקהילה הבינלאומית שישראל אינה

ממשלת ישראל תידרש להחליט אם לחזור להבנות הסטטוס-קוו בהר הבית או לחתור לגיבוש הבנות חדשות עם ממלכת ירדן, ולחילופין לקבוע עובדות חדשות במתחם ולשאת במחירן

מעוניינת לוותר על חזון ההיפרדות לשתי ישויות נפרדות ומובחנות, והיא אף מוכנה לפשרות טריטוריאליות. הדבר גם יעביר לרשות את עול האחריות ויחייבה להפגין שליטה בשטח.

■ לשלב את הרשות הפלסטינית בהסדרים אזוריים על בסיס 'הסכמי אברהם'. בחודשים האחרונים נחלשת התנגדות הרשות להשתלבות בהסכמים אזוריים, וניכרת הבנה כי אין לה "כוח וטו" על היחסים בין ישראל למדינות ערב. אף ייתכן שהשתלבות הרשות בהסדרים אזוריים תדרבן את ערב הסעודית להצטרף להסכמי אברהם. מול המדינות השותפות להסכמי אברהם נכון לבחון אפשרויות לשילוב הרשות הפלסטינית בפרויקטים אזוריים באופן שיועיל לכלכלתה ולמשילותה (ללא פגיעה באינטרסים הביטוריים של ישראל).

■ לחדול מבלימת צמיחתה של מנהיגות פלסטינית חדשה, המבוססת על הנהגות מקומיות, אנשי עסקים, אקדמאים, ראשי אגודות סטודנטים וגורמי חברה אזרחית. אלו יכולים לייצר איום של יציבות במחנה הפלסטיני הנפרם, ומתוכם אולי תצמח הנהגה חלופית לתנועות פתח וחמאס.

■ על ישראל להיזהר מביצוע צעדים חד-צדדיים שיש בהם כדי לשנות מהותית את המציאות בזירת הסכסוך. זאת בייחוד בכל הקשור להחלת ריבונות (קרי, סיפוח) על שטחים ביהודה ושומרון, הקמת התנחלויות חדשות ואישור מאחזים לא-חוקיים. לצעדי סיפוח ללא תמיכת ארצות הברית – ממשל ביידן הקדים והודיע כי יתנגד להם – יהיו השלכות שליליות על ישראל, ובמרכזן: פגיעה קשה ביחסים עם ארצות הברית ואירופה; פגיעה בהסכמי השלום עם ירדן ומצרים, בהסכמי אברהם וביכולת להרחיב ולהעמיקם; המרצת אחדות בין פתח לחמאס והתלכדות סביב ההתנגדות האלימה; דרישה פלסטינית לאפשר קיום בחירות ברשות, כולל בירושלים; קידום הכרה בינלאומית (מועצת הביטחון) במדינה פלסטינית בגבולות 1967 שבירתה מזרח ירושלים; הגברת הגינוי לישראל בפורומים בינלאומיים, עד כדי הטלת סנקציות.

בראיה ארוכת טווח יש לבלום את הגלישה למציאות של מדינה אחת (כ־80 אחוזים מאזרחי ישראל מתנגדים למדינה אחת דו־לאומית). כדי לאפשר מימוש עתידי של אופציות מדיניות, חיוני ליצור ביהודה ושומרון תנאים להיפרדות מדינית, גיאוגרפית ודמוגרפית בין ישראל לרשות הפלסטינית (יותר מ־60 אחוזים מאזרחי ישראל תומכים בהיפרדות מהפלסטינים כעת). במסגרת זו נדרשים הצעדים הבאים: שיקום והשלמת המכשול הביטחוני; תוכנית מתאר לגושי ההתיישבות וצמצום הבנייה מחוץ להם; פיקוח ואכיפה על בנייה לא-חוקית ומניעת הקמתם של מאחזים נוספים; גיבוש תוכניות מתאר לתשתיות לפלסטינים בשטחי C – הפרדת תשתיות, פיתוח אזורי תעסוקה ותעשייה; שיפור מערכת הכבישים המשנית; פיתוח אנרגיה עצמאית ואמצעי ייצור פלסטיניים; צמצום מרחבי החיכוך.

מול חמאס – המשך הבנות הרגיעה ברצועה: הטבות כלכליות ואזרחיות ונחישות ביטחונית. במסגרת זו: קידום פרויקטים לאספקת גז, התפלת מים, ביוב, מרכזי תעסוקה, המשך עבודה של פועלים עזתים בישראל תמורת רגיעה ביטחונית והימנעות חמאס מטרור בירושלים וביהודה ושומרון. לביסוס הרגיעה חיונית העמקת המעורבות המצרית ברצועה: הובלה מצרית, בהסכמה ישראלית, להקמת נמל בגבול מצרים-עזה, בתפעול מצרי-פלסטיני ובבידוק בינלאומי; מיצוב מצרים כגורם המקשר בין הרצועה למדינות המפרץ, ובכלל זה העברת הכסף הקטרי לרצועה דרך מצרים ובפיקוחה (כיום רק שליש מהסכום מועבר דרך מצרים). מצרים תוכל לגייס את המפרציות לפרויקטים תשתיתיים ברצועה ולמצב אותם כגורם מרסן כלפי חמאס.

בד בבד נדרשת הכנת מערכה צבאית לנטרול היכולות האסטרטגיות של חמאס (טילים, רקטות, כטב"מים, סייבר, תשתית תת-קרקעית).

סיוע לכלכלת הרשות הפלסטינית – הכלכלה הפלסטינית תלויה באופן מוחלט בכלכלה הישראלית. 90 אחוזים מהיצוא ו־55 אחוזים מהיבוא הפלסטיני מתנהלים עם ישראל, שמעסיקה כחמישית מכוח העבודה בגדה. ראוי להגדיל את הכנסות המיסים של הרשות, לאפשר גבייה אפקטיבית של מס הכנסה לרשות ממועסקים בישראל ולשלב מוסכים פלסטינים לסחורות פלסטיניות בנמלים ובמעבר אלנבי. יש לקדם תוכניות להקמת רציף ייעודי לפלסטינים בנמל אשדוד עם מסילת רכבת למעבר תרקות, שבו יוקם נמל יבשתי (bonded); לאשר פרויקטים תשתיתיים ותעבורתיים לפלסטינים בשטחי C; לקדם מיזמי אנרגיה ירוקה, איכות סביבה, מים ואקלים; להביע נכונות לדון מחדש בסעיפי פרוטוקול פריז.

צעדים כלכליים לטווח הבינוני-ארוך – דרושים צעדים לפיתוח הכלכלה הפלסטינית במגמת היפרדות: קידום של קישור הכלכלה הפלסטינית עם כלכלות נוספות באזור, לשם הפחתת התלות בכלכלה הישראלית; העבודה בישראל חיונית לכלכלה הפלסטינית ותורמת לעליית רמת החיים, אך פוגעת במעמד הרשות כמייצרת מקומות עבודה ובגביית המיסים. בטווח הארוך נדרש לחזק את הייצור הפלסטיני, גם על ידי צמצום עבודה בישראל, ולהגביר את כושר ההחלטה של הרשות בדבר מדיניות כלכלית המתאימה לה; הפרדת תשתיות עשויה להיות יקרה מאוד, אך יש ליזום פרויקטים במימון בינלאומי בכיוון תומך היפרדות.

ירושלים – דרושה תשומת לב מיוחדת לניהול האירועים בעיר, לריסון ולהכלת גורמי מתח והתפרצות אלימה ולהסדרת מרקם החיים המשותף לשתי האוכלוסיות – היהודית והפלסטינית. לשם כך נדרשים: המשך התוכנית לשיפור המצב במזרח ירושלים בתחומי החינוך, התעסוקה, התיירות, והתשתיות; ממשלת ישראל תידרש להחליט אם לחזור להבנות הסטטוס קוו או לחתור לגיבוש הבנות חדשות עם ממלכת ירדן, ולחלופין לקבוע עובדות חדשות במתחם ולשאת במחירן. מומלץ לחתור להגעה להסדר עדכני – מודוס ויונדי בהר הבית עם ממלכת ירדן, המתחשב בשינויים שחלו בשנים האחרונות במתחם; להקים מנגנון מיעץ לניהול הר הבית בהשתתפות מומחים לנושא – ירדנים, פלסטינים וישראלים (אפשר לשלב גם אנשי דת) כמסגרת קבועה של דיאלוג, תיאום ושיתוף פעולה סביב פעילות הביקורים והפולחן בהר הבית. מנגנון זה יהיה ערוץ תקשורת והידברות קבוע לתיאום ולבניית אמון, והוא יקדם פעולות להרגעת הרוחות לקראת אירועים בעלי פוטנציאל נפיצות, בעיקר בחגים ובמועדים.

